

človeška družba potrebuje, ker jo čedalje bolj razdeva duh brezverstva, brezbožnost in splošna nepoštenost. Vzajemna, soglasna krščanska vzreja pa ni, če vsled prenaglene šolske postave učitelj, imajoči največ ur odmerjenih, vse le kateketu samemu pripusti, vrh tega pa še, kakor prežalostne skušnje učijo, mnogokrat kateketa naravnoč overa ter otroke moti. Pri mrzli peči se po zimi ne ogreješ; tako mora tudi otroško srce mrzlo ostati, ako veje v šoli ledeni veter verske mlačnosti ali pa celó mrzenja do vsega krščanskega življenja. V 2 urah na teden ne opravi kateket nič, posebno zdaj ne, ko so prismuknjeni pedagogi šibo iz šole odpravili ter je mladež posebno v mestih tako razbrzdana, da zgublja kateket skoro polovico vsega njemu odmerjenega časa z opominjanjem otrok, da naj vendar pri miru bodo, kar je skoro vselej zastoj.

Da bi le ljudje, ki hočejo o šolskih zadevah govoriti, tudi poznali človeško srce, ki je vsled greha polno napak, množičih se z leti človeškega življenja! Tū je treba — in to posebno v mladih letih — vednega, krepkega zdravila, ki ga edino le krščanstvo podaje, ako se mladež po prizadevanji blagih učiteljev krščansko misliti, čutiti, živeti navadi; če vidi na učiteljih samih častnih izgledov krščanskega življenja in vedenja. Če pa vsega tega ni, če še otrok leta in leta dni videti mora, da so sveta cerkvena opravila, služba Božja, zakramenti, očitna molitev itd. stvari, katerih se otroci — proti željam svojih staršev — sami ogibati morajo, če otroci še čujejo, da učitelj ali prismojena učiteljica kateketu naravnoč nasproti dela, — če je tako, potem ne govorite več o krščanskej vzreji šolske mladine, marveč pripoznati morate, če ste odkritosrčni, da je ločenje cerkve in šole začetek brezbožnosti in spačenosti!

Te ločitve tudi nihče drug v svet zagnal ni, kakor le zagrizeni sovražniki kat. cerkve. Zato ima dr. Friedberg, profesor prava (!) v Lipsiji in Bismarkov učeni oproda ali pomagač, v svoji osnovi za vničenje kat. cerkve na Nemškem tudi točko „ločenja cerkve od šole.“ In vse, kar se z liberalizmom ponaša, kriči za njim: Tako je: cerkev se mora popolnoma šole ločiti! In ta krič gre tudi po naši slovenski domovini, in ravno oni ljudje, ki si po vsej sili prisvajajo privilegijo, da so „omikani“ in „svobodni“, najhujše kriče za to ločitev, ki je vir neštevilnih spak in neofesanosti.

Prepuščamo bralcem v dalje razmišljanje, kaj da se je doseglo s tem, da so oni, ki gg. učiteljem službo in plačo dajejo, skoro povsod naši narodni nasprotniki. — Omenimo naj le še, kako hudo da bo ta čisto nepotrebna ločitev sčasoma prizadevala krščanskim srenjam, ki ne bodo mogle, razen za drago plačo, dobiti sposobnih organistov, ker se pripravniki orglati več ne učijo! Lepo narodno cerkveno petje se bo

sčasoma, ko ne bo umnih in izurjenih voditeljev, celó pozgubilo.

Gledé na vse to in na mnoge druge situobe, ki so navstale vsled tega, da je učitelj proti vsemu vplivu cerkvene oblasti po postavi zagrajen, naj sodi svet, koliko resnice da je v besedah dra. Vošnjaka, da „se je ljudstvo že vživelo (krasna slovenščina!) v novo šolsko postavo!“ — Prazna domišljija, v kateri se le liberalstvo zibati zamore.

Cerkvene zadeve.

Kaplanije ali beneficije cerkve sv. Janeza Kr.

5. Kaplanija altarja sv. Magdalene, ustanovljena leta 1454. od mariborskega župnika Jurja Schwendenkrieg. Posestva, s katerimi je kaplanijó založil, bila so naslednja: Hiša na trgu (pozneje mestna svetovalnica), cigelnica, vinogradi v Vordernbergu in v Celestrinu, in neke njive. Tudi je ustanovitelj za večno luč pred altarjem sv. Magdalene odločil najemščino od 4 mesnic in od 1 hiše v Mariboru. Kaplanu, katerega sta volila mestni župnik in magistrat, je naročeno bilo razun obletnice služiti vsak dan sv. mešo na altarju sv. Magdalene. Od leta 1609 so dohodki te kaplanije odločeni za mestnega župnika. Hišo te kaplanije prodali so leta 1816. V njej je zdaj fantovska šola na stolnem trgu.

6. Kaplanija altarja sv. Roperta, ustanovljena še pred letom 1449, imela je svojo lastno hišo, neki dvor in 3 vinograde. Hišo, ki je stala v „Kukecovi“ ulici, je bil prodal kaplan Juri Trabalder trgovcu Matevžu Holzapfelnu leta 1477, kaplanijo so pa mestjani, kakor se poroča, l. 1663 mestnemu župniku prepustili, da je iz njenih dohodkov „kurmeštru“ (sedaj vikarju) vsako leto 50 gld. plačeval.

7. Kaplanija presv. Rešnjega Telesa, katero je ustanovil vtorek po Mihalovem leta 1479 neki Andraž Massoltrer. Kaplan je moral vsak teden enkrat sv. mešo presv. Telesa peti, za ustanovitelja pa vsako leto obletnico in 2 mrtvaški meši opravljati.

8. Kaplanija altarja sv. Florjana. Ustanovitelj te kaplanije ni znan. Imela je hišo v mestu, katero so Mariborčani leta 1657 mestnemu pisarju Mihaelu Seifridu prodali, 3 gorice in 3 njive.

9. Kaplanija vernih duš, ustanovljena na vernih duš dan leta 1520 od Krištofa Haendel. Kaplana dolžnost je bila vsaki teden 3 sv. meše in vsako leto obletnico opravljati na altarju sv. Mihaela.

10. Kaplanijo sv. apostolov. O njej je samo le znano, da je imela vrt v „ušni“ ulici (Lausgasse) in 2 vinograde.

11. Kaplanija, ustanovljena od Ane Marije Hirsch 27. avgusta 1708. Naloga kaplana je bila, vsaki teden sv. mešo služiti na altarju Matere Božje.

12. Kaplanija altarja sv. Mihaela, katero je na Svečnice dan 1438 ustanovila Gera, udovica pokojnega mestjana Erharda Pichlerja. Kaplan tega altarja, ki je vsaki dan sv. mešo in vsako leto obletnico služil v kapeli sv. Mihaela, je imel za vžitek 2 gorici in nekoliko drugega zemljišča. 1869 se je prodalo to zemljišče in se je na njem napravilo novo pokopališče. (Dalje.)

Gospodarske stvari.

Sadno drevje.

(Iz „Gor. gospod. lista.“)

Priporočal sem že mnogokrat pri raznih prilikah, da bi naši gospodarji vsak prazen in sposoben prostorček zasadili s sadnim drevjem. Posebno sem nasvetoval, da bi ob cestah napravljali zale in koristne drevorede sadnega drevja. Denes hočem kaj več o zasajenji in raznih plemenih sadnega drevja govoriti, kakor sem obljubil čast. občinstvu. Ni vsako pleme enako dobro za vrt, za prosto polje, ali za drevored ob cestah.

Za poslednjo rabo treba takega sadnega drevja, katero je čvrsto, veliko in stanovitno, katerega sad pozno zori in ki je presno le malo ljubega okusa. Za to je tedaj posebno sposobno sadje za sušenje.

Za sadni vrt pa je drevje, katero daje fino in prav zgodnje sadje.

A. Sadno drevje sposobno za zasajanje ob cestah:

Jabelka:

1. Navadni matan; drevo krepko, veliko, sadje se daje dolgo časa hraniti, je okusno in po violicah dišeče. Iz teh jabelk se napravlja izvrstno jabelčevo vino, pa tudi suhi krbli so dokaj fini in dobri, kakor je tudi presni jabelčnik (kuhana frišna jabelka) okusen.

Ker je drevo tudi trpežno, smemo imenovati to pleme eno najboljših.

2. Zeleni kozji nos. Drevo veliko, rodovitno in rase povsod. Sad je velik in precej okusen. |

3. Veliki renski bob. Drevo veliko in hitro rasteče, jako trpežno in posebno rodovitno. Sad srednje velikosti, sicer pa dobor.

4. Rudeči stetinec. Drevo hitro rase, je močno, trpežno, in v vsakej zemlji dobro stori. Jabelka so lepa, okusna, sposobna za presno porabo kakor tudi za sušenje. Če bi bilo to drevo tako rodovitno, kakor je sadje njegovo izvrstno, gotovo bi bilo to pleme najboljšo od vsih, kajti za gospodarsko rabo je jako vredno.

Hruške:

1. Šampanjka. Njeno sadje je le za napravo hruševega vina sposobno, ali za to je kaj izvrstna in jo gotovo nobeno drugo pleme ne prekosi.

2. Frankfurtareca. Drevo napravlja hitro lepo košato krono. Hruška (sad) je velika, rujavkasto-rdeče barve, dobra za sušenje in drugo porabo. Ker je sadje tega plemena dobro in ker je drevo jako lepo raščeno, priporočam jo posebno pri sajenji ob cestah.

3. Tepka. Prav dobra za sušenje. Drevo jako rodovitno in stanovitno, čvrsto. Za cestne drevorede prav sposobna.

4. Volkulja. Drevo jako veliko in trpežno, doseže visoko starost. Hruška sicer majhna, pa jako sposobna posebno za mošt.

5. Rumena glava leva. Stanovitno drevo, sadje prav dobro za mošt, pa se presno tudi dalje časa dobro shrani.

B. Sadno drevje sposobno za zasajenje na polji ob njivah, travnikih, pašnikih, po bregih itd.

Jabelka:

1. Grafensteiner. Drevo jako krepko, rodovitno tudi v revnej legi dobro rodi. Sadje je veliko, in ko je dobro zrelo, postane lepo zlatorumeno z nekaterimi rudečkastimi progami, okusa je izvrstnega. Trpi do božiča. Je prav dobro namizno sadje, katero n. pr. Holstinski sadjerejci pošiljajo v velikih množinah na Rusko.

2. Zelena kraljičina (Reinette). Drevo rase krepko, visoko, je redovitno. Jabelko je jako okusno in sočnato, se ohrani dolgo časa, tudi celo leto, tedaj do druge jeseni.

3. Zlati angleški zimski hruščevar (Parméne). Drevo rase krepke, visoko, je redovitno. Jabelko je okroglo, veliko, zlatorumeno in jako izvrstnega okusa, se ohrani do pozne spomladi. Je prav izvrstno pleme.

4. Rudeči pepinek. Drevo jako hitro rase in je prav rodovitno. Jabelko je prve vrste, jako okusno.

5. Zimski boršec žlahni. Drevo rase počasi in še le pozno rodi. Jabelko sicer majhno, toda posebno okusno. Enak je mošanegar.

6. Velika Kaselska reneta. Jako izvrstno sadje. Drevo rase hitro in je rodovitno.

7. Virtemberška kraljičica. Trpežno, fino jabelko. Drevo hitro rase, je lepo in rodovitno.

8. Kartuzijan. Močno drevo, jabelko trpežno, tudi za mošt sposobno.

9. Zlati Franklinovi pepin. Drevo rodi zgodaj, je prav rodovitno, jabelko je sicer majhno, rumeno, posebno finega okusa in prijetnega duha. Se hrani dolgo časa do poletja.

Hruške:

Muškateljka. Drevo hitro rase in je redovitno. Hruška okusna in za vse prav porabljiva.

Maslenka bela jesenska. Drevo srednje veliko, ljubi vendar le dobro zemljo. Hruška jako okusna.

Suba Martinovka. Drevo sicer ni posebno veliko, rodi vendar prav zdravo in okusno sadje in v vsakej zemlji vspešno stori. Hruška je srednje